

Politika és politikatudomány a háború árnyékában

a Magyar Politikatudományi Társaság XXVIII. Vándorgyűlése

Szeged, 2023. május 25-26.

Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Oroszország 2022. február 24-én Ukrajna ellen indított háborúja sokként érte a nemzetközi közösséget, benne az Európai Uniót és tagállamait is. Az elhúzódó háború és következményei – úgy mint a több milliós menekülthullám, a gazdasági és különösképpen az energetikai konzekvenciák, az átalakuló nemzetközi rendszer és biztonsági környezet – a korábbi kríziseket követően újabb kihívások elé állítják a nemzetközi szereplőket és a társadalmakat egyaránt.

A háború következményei, valamint a rájuk adott válaszok is több szinten – nemzetközi, uniós, nemzeti és szubnacionális – jelentkeznek, illetve fogalmazódnak meg, érintve a politika mindhárom – *polity*, *politics*, *policy* – dimenzióját. Nemzetközi szinten jelentkező kérdés a nemzetközi rendszer és működésének, valamint a hatalom természetének és elemeinek (soft power, hard power, smart power, sharp power) átalakulása, a transzatlanti kapcsolatok és a NATO jövője, Kína és Oroszország hatalmi pozíciójának, valamint egymással és a nyugati világgal fenntartott kapcsolatrendszerének változása.

Az Európai Unió viszonylatában központi jelentőségű körülmény, hogy hogyan reagál az EU a háború okozta többdimenziós válságra, ismét a több Európa opciót választja, vagy inkább a nemzeti válaszok preferálásának lehetünk majd szemtanúi. *In concreto* különösen érdekes, milyen irányba alakulnak át a háború által legközvetlenebbül érintett uniós szakpolitikák, úgy mint a migráció és menekültügy, a közös kül-, biztonság- és védelempolitika, az energia-, a szomszédság-, a fejlesztési vagy éppen a bővítési politika.

Nemzetállami szinten kérdéses, hogy hogyan befolyásolja a háború és az annak nyomán kialakuló gazdasági és közpénzügyi válság a közpolitikai folyamatokat és döntéshozatalt – amelyre az utóbbi évek krízisei okán egyébként is a válsághelyzeti üzemmód volt a jellemző –, továbbá a nemzeti kül- és biztonságpolitikákat, energia-, valamint tagállami Európa-politikákat. Keletkeztet-e a háború és a szankciók eltérő megítélése hosszabb távon újabb törésvonalat az EU-n, a NATO-n, vagy éppen regionális együttműködési fórumokon (pl. V4) belül? Megkerülhetetlen kérdés továbbá, hogy hogyan jelennek meg a háború vagy éppen a szankciók és ezek gazdasági, szociális következményei a politikai kommunikációban és a választási kampányokban, illetve milyen hatással bírnak a közvélemény és a választói magatartás, valamint a populista és nacionalista pártok, mozgalmak támogatottságának alakulására. A demokratikus politikai rendszerek számára a digitalizáció nem csak lehetőségeket teremtett, hanem – elsősorban a hibrid fenyegetések és a dezinformáció révén – sérülékenyebbé is tette a külföldi befolyásszerzési törekvésekkel szemben a hibridizáció jelenségével küzdő demokráciákat. Nagy talány, hogyan és milyen eszközökkel próbálják meg ezeket a fenyegetéseket eliminálni a szólás- és véleménynyilvánítási szabadság biztosítása mellett.

A válság nyomán az önkormányzatok és a civil szféra is új helyzettel szembesülnek, elsősorban a növekvő szociális bizonytalanság és a háború elől menekülők okán, az ebből fakadó feladatokat pedig az egyre szűkülő anyagi források ellenére kell(ene) ellátniuk.

A szervezők a fenti kérdésekhez kapcsolódóan várják a politikatudomány és határterületei képviselőinek jelentkezését a demokrácia- és politikaelmélet, politikai kommunikáció, választások, választói magatartás, önkormányzatiság és civil szervezetek, politikai rezsimek és politikai vezetés, pártok és pártrendszerek, közpolitikai folyamatok és trendek, a nemzetközi politika és biztonság, az európai uniós szakpolitikák és döntéshozatal témakörökben, remélve, hogy a konferencia révén közelebb kerülhetünk az orosz–ukrán háború okainak, valamint következményeinek és az ezek nyomán kialakult kivételes időszak politikai jelenségeinek megértéséhez.

Szekciók listája

1. Közpolitika és kormányzás (Sebők Miklós, Kiss Rebeka)
2. Átalakuló nemzetközi rendszer, biztonság- és védelempolitika (Tálas Péter, Csiki Varga Tamás)
3. Az Európai Unió és a tagállamok válaszai a háborúra és következményeire (Soós Edit)
4. Responses of the EU and its Member States to the War and its Consequences (Schmidt Andrea)
5. Választás és demokrácia (Nagy Levente)
6. Politika- és demokráciaelméletek a háború árnyékában (Löffler Tibor, Petrovszki-Oláh László)
7. Politikai rezsimok és politikai vezetők (Körösenyi András)
8. Pártok és pártrendszerek (Horváth Attila)
9. Civilek és önkormányzatok helyzete a válságok árnyékában (Kákai László)
10. A kormányzás alkotmányos keretei a háború árnyékában (Stumpf István)
11. Politikai kommunikáció: háború, dezinformáció, érzelmek, közösségi média (Farkas Xénia)
12. Tendencies in Political Communication (Merkovity Norbert)

Jelentkezési információk

A Vándorgyűlésre a szervezők magyar nyelvű előadásokat és teljes paneleket (4-5 fő), valamint angol nyelvű előadásokat és paneleket várnak a meghirdetett szekciók szerint.

Jelentkezési határidő: 2023. március 19.

Jelentkezni a kiválasztott szekció vezetőjének küldött e-mailben (lásd a szekcióleírásoknál) lehet, amely tartalmazza:

- A) előadással történő jelentkezés esetén:
- az előadó(k) nevét; email címét és affiliációját;
  - az előadás címét;
  - az előadás legfeljebb 200-250 szavas összefoglalóját.
- B) panellal történő jelentkezés esetén:
- a panel címét;
  - a panel legfeljebb 200-250 szavas összefoglalóját;
  - az előadók nevét, email címét és affiliációját;
  - az előadások legfeljebb 200-250 szavas absztraktját.

Szervezőbizottság:

Illés Gábor (TK PTI), Juhász Krisztina (SZTE), Merkovity Norbert (SZTE), Molnár Judit (SZTE), Petrovszki-Oláh László (SZTE), Stumpf Péter Bence (SZTE), Szabó-Palócz Orsolya (SZTE)

Szekciófelhívások

1. Közpolitika és kormányzás

Szekcióvezetők: **Sebők Miklós** (kutatóprofesszor, Eötvös Lóránd Kutatási Hálózat, Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet); **Kiss Rebeka** (tudományos segédmunkatárs, Eötvös Lóránd Kutatási Hálózat, Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet; PhD hallgató, NKE Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola)

Email: vandorgyuleskozpol23@tk.hu

A közpolitika és kormányzás kérdései az elmúlt években a nemzetközi és hazai politikatudományban kiemelt figyelmet kaptak. Előbb a koronavírus járványra adott egészségpolitikai illetve gazdaság- és társadalompolitikai reakciók domináltak a napirendet, majd Oroszország támadta meg Ukrajnát, s ezzel a háború okozta újabb sokkokra kellett közpolitikai választ találnia magyar és nemzetközi döntéshozóknak. Az infláció és az energiaválság hétköznapi témává, a közpolitikai tudás fontossága nyilvánvalóvá vált a válságkezelés során. E fejlemények újra kinyitották a politikai kommunikáció alapú vs. szakpolitikai logikájú, a liberális vs. illiberális, illetve a Nyugat- illetve Kelet-orientált kormányzati stratégiák hasznosságáról szóló vitákat. Magyarország uniós illetve NATO-tagsága kapcsán ráadásul mindez egy nemzetközi dimenzióba is emelkedett azáltal, hogy a magyar kormány az orosz szankciókat érintően (s más kérdésekben) a brüsszeli főáramtól eltérő politikát folytatott. Nem túlzás történelmi jelentőségűnek tartani ezeket a változásokat, melyek kapcsán a közpolitika- és kormányzáskutatásra is fontos feladatok várnak. A szekcióba módszertani vagy elméleti háttértől függetlenül várunk minden a fenti témákat érintő, vagy általánosságban a kormányzás és közpolitika területéhez tartozó előadást/írást.

2. Átalakuló nemzetközi rendszer, biztonság- és védelempolitika

Szekcióvezetők: **Tálas Péter** (tudományos főmunkatárs, Nemzeti Közszerológati Egyetem Stratégiai Védelmi Kutatóintézet); **Csiki Varga Tamás** (tudományos főmunkatárs, Nemzeti Közszerológati Egyetem Stratégiai Védelmi Kutatóintézet)

Email: svkk@uni-nke.hu

Úgy tűnik, Oroszország 2022. február 24-i Ukrajna elleni újabb háborús eszkalációja és annak következményei alapvető változtathatják meg a nemzetközi folyamatokat és egyes térségek regionális biztonsági berendezkedését. A poszthegegoniális korszak első „világrend konfliktusát” látjuk, ami évtizedes tabukat dönt(ött) meg Európában: több millió ukrán menekültet fogadtak be a kontinens országai, új geopolitikai szabályok mentén rendeződik át a nemzetközi energiapolitika, minden korábbinál átfogóbb szankciópolitikai lépéseket látunk, és dinamikusán változik a NATO – az Egyesült Államok és európai szövetségesei –, valamint Kína és Oroszország relatív hatalmi pozíciója. Jóllehet, arról komoly vita folyik, hogy a háború következtében milyen jellegű és erősségű lesz a nemzetközi viszonyokon belüli blokkosodás és a globalizáció lassulása/fragmentálódása, annyi bizonyosnak látszik, hogy nincs visszatérési lehetőség a 2022. február 24-e előtti nemzetközi status quo-hoz.

A nemzetközi rendszer átalakulásáról szóló polémia mellett nemzetállami szinten kérdéses, hogy hogyan befolyásolja a háború és az annak nyomán kialakuló gazdasági és közpénzügyi válság a döntéshozatalt – amelyre a legtöbb helyen az utóbbi évek krízisei miatt egyébként is a válsághelyzeti üzemmód volt a jellemző. Hogyan befolyásolja továbbá a nemzeti kül- és biztonságpolitikákat, vagy éppen energiapolitikákat? A háború és a szankciók eltérő megítélése hosszabb távon újabb törésvonalakat teremt-e az EU-n, a NATO-n, vagy éppen regionális együttműködési fórumokon (pl. V4) belül?

A háború kapcsán tapasztalt kommunikáció, ismét rámutat(ott) arra, hogy a demokratikus politikai rendszerek számára a digitalizáció nemcsak lehetőségeket teremtett, hanem – elsősorban a hibrid fenyegetések és a dezinformáció révén – sérülékenyebbé is tette a külföldi befolyásszerzési törekvésekkel szemben a demokráciákat.

3. Az Európai Unió és a tagállamok válasza a háborúra és következményeire

Szekcióvezető: Soós Edit (egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem ÁJTK Politológiai Tanszék)

Email: soos@polit.u-szeged.hu

A 2022. február 24-én kitört orosz-ukrán háború óta az Európai Unió aktív és kezdeményező szerepet játszik a kelet-európai konfliktus következményeinek kezelésében. Jól ismertek ugyanakkor azok az EU-tagállamok között fennálló különbségek, esetenként ellentétes megközelítések (pl. szankciók, uniós költségvetés, migráció, kvótarendszer, biztonságpolitika stb.), amelyek a kormányok időnként felerősödő, máskor gyengülő belső integrációra vonatkozó stratégiai elképzelései között jelentkeznek.

A szekció arra keresi a választ, hogy az orosz-ukrán háború kitörése, az orosz energiahordozóktól való függés, az EU Oroszországgal szembeni szankciói milyen hatással vannak az EU jövőjére. A szekcióba az alábbi kérdésekhez kapcsolódó előadásokat várunk. Hogyan kezeli az EU a háborús konfliktussal keletkező nemzetközi politikai és gazdasági kihívásokat? Ukrajna uniós tagjelölti státusza milyen hatást gyakorol a keleti partnerség jövőjére? Az EU, a tagállamok és az uniós pénzügyi intézmények támogatása mellett egy „új Marshall-segély” milyen szerepet tölthet be Ukrajna háború utáni újjáépítésében? Melyek a transzatlanti kapcsolatok vitás kérdései, az európai kontinens biztonsága és stabilitása kezelésének perspektívái?

4. Responses of the EU and its Member States to the War and its Consequences

Chair: Andrea Schmidt (associate professor, University of Pécs, Faculty of Humanities, Department of Political Science and International Studies)

Email: schmidt.andrea@pte.hu

In this section, we focus on the war and its international impact. We invite papers that investigate the following issues: political effects, international security challenges, power realignment, the role of the international environment and new cleavages, and Hungary's position in the international context.

We also look forward to papers that examine the changing role and position of the European Union and the new challenges of Euro-Atlantic integration, the response of Member States to war and the economic and political crisis, the importance of diplomacy and soft power, and the reshaping of international relations.

We also look at the new cleavages emerging within the European Union, the challenges facing regional cooperation such as the V4, and the alternative forms of cooperation that have been created. We encourage authors to apply with papers on the global, European, and national responses too, focusing on comparative and critical bases.

5. Választás és demokrácia

Szekcióvezető: Nagy Levente (egyetemi docens, Debreceni Egyetem BTK Politikatudományi Tanszék)

Email: nagy.levente@arts.unideb.hu

A hidegháború lezárása, a 2008-tól kezdődő gazdasági, majd a 2015-ös európai migrációs válság, a kínai gazdasági csoda, Oroszország fokozatos erősödése és az orosz-ukrán háborúk olyan destabilizáló események, amelyek jócskán elhalványították azt a – 90-es években még magasan szárnyaló – reményt, hogy a hidegháború vége és a Szovjetunió felbomlása a nyugati liberális demokrácia átfogó győzelmét fogja eredményezni, mivel a nyugati modellnek nem létezik egyetlen vonzó alternatívája sem. A Kelet „beolvadása” a Nyugatra azonban távolról sem a várakozásokkal összhangban történt, nemcsak azért, mert keleten hiányoztak bizonyos feltételek, illetve, mert az „utánzás politikája” nem hozta el a kapitalista demokráciához fűzött reményeket, hanem azért is, mert a liberális demokrácia, strukturális okokra visszavezethető válsága (vagy legalábbis a válság érzése), illetve a fenti események hatására a keleti társadalmakban már korántsem tűnt olyan vonzónak a nyugati minta, mint korábban.

E „keleti megtorpanás” következményeinek egyike a nyugati demokráciák és a diktatúrák közé helyezhető „hibrid” rendszerek (autokratizmus) fokozatos kialakulása, melyekre eltérő arányban és formában demokratikus intézmények, rendszeres választások és autoriter hatalomgyakorlás jellemző. A tekintélyelvű választások (*Authoritarian elections*) világosan jelzik, hogy a demokrácia jóval több, mint általános és titkos szavazás, hogy a rendszeres választás szükséges, de nem elégséges feltétele a demokráciának. A szabad választásokat rendszeresen használó „köztes” rendszerek kibontakozása arra enged következtetni, hogy a többségi elven nyugvó demokratikus választási rendszert ki lehet játszani önös érdekek mentén. A hatalmon lévők, egyfelől, urnákhoz szólítják a választópolgárokat az általuk kialakított autokrácia különösebb veszélyeztetése nélkül, másfelől, tudatában vannak, hogy a „demokratikus többségre” való hivatkozás lehetősége saját hatalmukat legitimálja, pozíciójukat erősíti.

Akár demokratikus, akár hibrid rendszerrel van dolgunk, mindkét esetben szükség van tehát általános és rendszeres választásokra. Ami azonban a hibrid rezsimeket illeti, vezetői fokozott figyelmet fordítanak arra, hogy a törvényhozás, a végrehajtás és a média mellett a választási rendszernek is minél inkább „hatalommegtartó” szerepe legyen. Kérdés persze, hogy miként és milyen mértékben sikerül a hatalmi elitnek ezt elérnie.

Mindennek fényében, a szekcióba érdeklődéssel várunk a választási rendszerekkel és/vagy a választói magatartással kapcsolatos elméleti jellegű, vagy (demokratikus/„pszeudo”demokratikus rendszerekre vonatkozó) esettanulmányokra alapozott előadásokat.

6. Politika- és demokráciaelméletek a háború árnyékában

Szekcióvezetők: **Löffler Tibor** (egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem ÁJTK Politológiai Tanszék), **Petrovszki-Oláh László** (tudományos segédmunkatárs, Szegedi Tudományegyetem ÁJTK Politológiai Tanszék)

Email: loffler@polit.u-szeged.hu; petrovszki@polit.u-szeged.hu

A szekció a háborúval kapcsolatos vagy a háborúval összefüggésbe hozható politika- és demokráciaelméletekre fókuszál. Arisztotelész, Machavelli, Grotius, Hobbes, Kant, Schmitt, Aron, Huntington vagy éppen Lenin, Mao és Che Guevara kiragadott példái bizonyítják, hogy a politikai bölcseléstől kezdve a gyakorlati politikai doktrínáig bezárólag a politikai gondolkodásnak mennyire bevett témája a háború, beleértve a háború pozitív szerepéről, művészetéről és dicséretéről szóló felfogásokat is.

Már nemcsak a konfliktusoknak, hanem a háborúnak is van politikaelmélete. A háború egyszerre tárgya a játékelméleti elemzéseknek és a politika realista elméleteinek, amelyekben a háború gazdasági és/vagy politikai nyereséggel járó „üzletként” is megjelenik. A demokrácia alapértékei között tartjuk számon a békét, ugyanakkor a hadiipar, a fegyverkezés, a fegyverkereskedelem a modern demokráciák gazdasági újratermelésében is meghatározó szerepet játszhatnak. Katonai beavatkozás, fegyveres konfliktusok vagy háborúk kezdeményezése a demokráciáktól sem idegenek, ami napirenden tartja az igazolt/igazságos és a jogos háború örökzöld témáját, és felveti a „demokratikus háború” és a demokrácia erőszakos „exportja” kérdéseit is.

A szekció nyitott a következő témákra is, lehetőleg demokratikus kontextusban: politikusi szerepek („héják” és „galambok”); kényszerítő, harcias és háborús diplomácia; katonák és hadsereg politikai szerepvállalása; erőszak és politikai kultúra; polgárháborús állapotok, „weimarizálódás,” polgárháborúk; az állam háborúja polgárai ellen; terrorista szervezetek és szervezett bűnözés háborúja az állam ellen; államkudarcok; különleges jogrend, kivételes állapot és annak tartóssá és normálissá válása; háború és polgárháború utáni demokratikus konszolidáció vagy demokráciaépítés; ideológiai háború, propaganda háború, információs háború, gazdasági háború (szankciók, bojkott), kulturális háború; a demokrácia „minősége” az előbbieken alapján – valamint kifejezetten a magyar viszonyokra tekintettel – a „kulturkampf” és a „hideg polgárháború”.

7. Politikai rezsimek és politikai vezetők

Szekcióvezető: Körösenyi András (kutatóprofesszor, Eötvös Lóránd Kutatási Hálózat, Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet; egyetemi tanár, Eötvös Lóránd Tudományegyetem ÁJK Politikatudományi Intézet)

E-mail: korosenyi.andras@tk.hu

Mint a háborúk és a hasonló súlyú világpolitikai események általában, Ukrajna orosz megtámadása is előtérbe tolta a politikai vezetők szerepét: akár olyan közvetlen módon, mint a Zelenszkij és Putyin háborús vezetéséről szóló elemzések és – lassan – tudományos munkák megjelenése; akár közvetetten, mint az országukat az átalakuló világrendben pozícionálni igyekvő vezetők stratégiáinak megértésére tett kísérletek megszorodása. Ilyen időkben midig felvethető a vezetéskutatás egyik régi állítása, amely szerint válsághelyzetben mutatkozik meg a legtisztábban a vezetői ágencia stuktúraformáló ereje.

Ezek a változások szorosan összekapcsolódnak a politikai rezsimek átalakulásának problémájával: autoriter és autokratikus rezsimek vezetői erősítik meg személyes hatalmukat (Kína), vagy éppen küzdenek hatalmuk fenntartásáért (Oroszország, Törökország), formálva egyúttal a létező berendezkedést; szupranacionális szervezetek lépnek fel erőteljesebben a különutas rezsimekkel szemben (lásd a Magyarország uniós támogatásáról szóló vitát); liberális demokráciák gondolják újra a háborúhoz való viszonyukat, érdemben formálva a fennálló rezsimek arcukat (Németország, Japán). Mindeközben pedig a háború árnyékában tovább folynak a rezsimirodalom elmúlt évekbeli vitái hibridizációról, autokratizációról, demokratikus visszacsúszásról Latin-Amerikától Európán és Afrikán át Ázsiáig.

A szekcióba olyan előadásterveket várunk, amelyek a fentebbi két, a lehető legtágabban értett problémával, politikai vezetéssel és politikai rezsimekkel foglalkoznak, legyenek akár elméleti, empirikus (esettanulmányok vagy összehasonlító elemzések) vagy történeti jellegűek.

8. Pártok és pártrendszerek

Szekcióvezető: Horváth Attila (egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem; vezető kutató, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet)

Email: horvathattila@uni-nke.hu

„Napjainkban a politikát nehéz lenne pártok nélkül elképzelni” – mutatott rá a pártokról és pártrendszerekről szóló könyvének első mondatában Alan Ware három évtizeddel ezelőtt. A szerző meglátása ma is vitathatatlan, és a pártok annak ellenére a modern politikai rendszerek legfontosabb szereplői közé tartoznak, hogy – szűkebb értelemben – mindössze egy-másfél évszázados múltra tekintenek vissza. A pártok természetesen folyamatos átalakuláson mentek át, és napjainkban is többirányú adaptációs kényszernek kell megfelelniük.

A szekcióba egyrészt olyan előadásokat várunk, amelyek a pártokat – főként a „hagyományos” pártokat – érő kihívásokra reflektálnak, beleértve például a populista pártok térhódítását, a bizniszpártok elterjedését, a tradicionális ideológiai profilok visszaszorulását, a perszonalizáció növekvő fontosságát vagy a szervezeti háttér jelentőségének leértékelődésével járó dilemmákat. Másrészt a pártrendszerekre irányuló kutatások eredményeit összegző prezentációknak is helyt adunk, legyenek azok a kvantitatív indikátorokra, tipológiákra vagy regionális mintázatokra fókuszáló munkák. A szekcióba ezen kívül szívesen fogadunk olyan előadásokat is, amelyek a közelmúlt választásait és a pártrendszerek átalakulását értékelik, akár komparatív, akár esettanulmány jelleggel.

9. Civilek és önkormányzatok helyzete a válságok árnyékában

Szekcióvezető: Kákai László (egyetemi tanár, Pécsi Tudományegyetem BTK Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék)

Email: kakai.laszlo@pte.hu

A COVID-19 járványhelyzetet sokan átmeneti megtorpanásként értelmezték, melynek elmúlása után majd minden „visszatér” a járvány előtti kerékvágásba. A járvány lecsengése azonban hosszabb időt vett igénybe, és mire megtörtént volna, egy újabb, Európában a második világháború óta (a jugoszláv polgárháborútól eltekintve) nem tapasztalt fegyveres konfliktus robbant ki. A helyzet értelmezése során az elemzők már nem „csak” egy fegyveres konfliktusról kezdtek beszélni, hanem egy „új korszakról”, mely a hagyományos nyugati gazdasági, társadalmi, politikai rendszerek átalakulását/megváltozását vetítette előre. Az egyes államok a kialakult helyzetre hol szokványos, hol „újszerű” megoldásokat próbálnak keresni. Vannak, akik az állam monopolhelyzetét igyekeznek tovább erősíteni, és vannak, akik továbbra is a megszokott nyugat-európai megoldásokban látják a kivezető utat. Hogy ezt eldönthessük, pontos diagnózisra van szükség!

A szekció a megannyi kérdés közül azokra keresi a válaszokat, amik a civil társadalmon és a polgárokhoz leközelebb álló önkormányzatokon belül fogalmazódtak/nak meg a válsággal kapcsolatban. Vajon mi a helyük, szerepük, mozgásterük? Mit tehetnek a háború okozta „károk” mérséklésében és ezt mennyiben befolyásolja az adott ország a válság előtti gazdasági, jogi, társadalmi és politikai környezete?

10. A kormányzás alkotmányos keretei a háború árnyékában

Szekcióvezető: Stumpf István (professzor, Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi és Politikatudományi Tanszék; tudományos főmunkatárs, Eötvös Lóránd Kutatási Hálózat, Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet; kutatóprofesszor, Nemzeti Közszolgálati Egyetem)

Email: stumpf.istvan@the-a.hu

Oroszország 2022. február 24-én Ukrajna ellen indított háborúja sokként érte a nemzetközi közösséget, benne az Európai Uniót és tagállamait is. Az elhúzódó háború és következményei – úgy mint a több milliós menekülthullám, a gazdasági és különösképpen az energetikai konzekvenciák, az átalakuló nemzetközi rendszer és biztonsági környezet – a korábbi kríziseket követően újabb kihívások elé állítják a nemzetközi szereplőket és a társadalmakat egyaránt.

A háború következményei, valamint a rájuk adott válaszok is több szinten – nemzetközi, uniós, nemzeti és szubnacionális – jelentkeznek, illetve fogalmazódnak meg. E válaszok szükségképpen idomulnak a háború realitásához, de ezen kívül meg kell felelniük számos olyan normatív elvárásnak, amelyek közvetlenül vagy közvetve az alkotmányosság követelményeiből eredeztethetők.

Fontos kérdés azonban, hogy a politikai cselekvés jogi-normatív korlátai módosultak-e, módosítandók-e a háborús helyzet hatására. A szekció munkájában ezen alkotmányossági korlátokat tágan értelmezzük: *in abstracto* benne foglaltatnak a nemzetállami-alkotmányi és szupranacionális (nemzetközi jogi, európai uniós és Európa Tanács-i) normák és egyéb jogforrások, az alapjogi és intézményi (hatalommegosztás-központú, döntéshozatali mechanizmusokra fókuszáló) megközelítések, a különböző (különösen gazdasági, védelmi) szektorok sajátos kritériumai. *In concreto* említhető az Oroszországot sújtó szankciók, az Ukrajnába irányuló támogatások és fegyverszállítások nemzetközi jogi keretei, az infláció és energiaválság elleni – akár unortodox eszközökkel folytatott – küzdelem, a direkt árszabályozás, az energiapiacba való beavatkozás alaptörvényi és európai jogi alapjai, határai.

Különös aktualitást ad a szekció munkájának a különleges jogrend hazai újra szabályozása is.

A szekció szervezői a fenti kérdésekhez kapcsolódóan várják a politikatudomány, az alkotmányjog, az összehasonlító közjog, a nemzetközi jog, az uniós jog, a védelmi igazgatás képviselőinek jelentkezését, remélve, hogy a közös gondolkodás révén közelebb kerülhetünk az orosz-ukrán háború idején történő kormányzás alkotmányos kereteinek pontosabb feltárásához, az ezzel kapcsolatos kihívások azonosításához és esetleges megoldási javaslatok megfogalmazásához.

11. Politikai kommunikáció: háború, dezinformáció, érzelmek, közösségi média

Szekcióvezető: Farkas Xénia (tudományos munkatárs, Eötvös Lóránd Kutatási Hálózat, Társadalomtudományi Kutatóközpont, Politikatudományi Intézet)

Email: farkas.xenia@tk.hu

A politikai kommunikáció szekció négy fő témában várja az absztraktokat és paneljavaslatokat. Elsőként a Vándorgyűlés aktuális témájához kapcsolódóan azokat a tanulmányokat várjuk, amelyek a háborúhoz kötődő politikai kommunikációt vizsgálják. A várt tanulmányok a politikai kommunikáció széles körét érinthetik. Milyen kommunikációs jellegzetességek kapcsolódnak a háborúhoz és a konfliktusokhoz? Hogyan ábrázolják a háború okait és következményeit a különböző szövegekben, képekben és médiaplatformokon a média, az állampolgárok, és a politikai szereplők?

A szekció másik fő témaköre a nemzetközi trendekhez kapcsolódóan a félretájékoztatás és dezinformáció. Melyek azok a technológiai és társadalmi körülmények, amelyeknek köszönhetően egyre inkább a politikai kommunikáció részévé válik a dezinformáció? Kire és hogyan hat a félretájékoztatás? Milyen következményekkel járhat ez a trend rövid- és hosszútávon?

Egy további aktuális témakör, amelyben a tanulmányokat várjuk a szekcióba az érzelmekre és a politikára fókuszál. Milyen érzelmek és hogyan jelennek meg a politikai kommunikációban? Hogyan hatnak a politikai aktorok és a média érzelmekkel telített üzenetei az állampolgárokra?

Végül, de nem utolsó sorban várunk minden olyan politikai kommunikációval foglalkozó kutatást, amely a közösségi média felületekre fókuszál. A legelterjedtebb felület, a Facebook mellett az Instagram, a TikTok, és a YouTube is egyre népszerűbbé váltak mind a politikusok, mind az állampolgárok körében. Mik a legújabb trendek a közösségi médiában folytatott verbális és vizuális politikai kommunikációban?

12. Tendencies in Political Communication

Chair: Norbert Merkovity (associate Professor, University of Szeged, Faculty of Law and Political Sciences, Department of Political Science)

Email: merkovity@juris.u-szeged.hu

Over the past ten years, we witnessed – among many things – the rise and fall of Donald Trump, and Jair Bolsonaro, the refugee crisis, the COVID-19 pandemic, and the war in Ukraine. Autocratic leaders around the world have taken identity politics to a new level by stoking fear of immigrants (Africans, Asians, South Americans) while demonising Muslims and other groups. The tools, platforms, style, and role of political communication in (permanent) campaigns have changed significantly during these years. Populist tendencies can exploit these communication panels, e.g., by relativising facts and spreading fake news when asking for citizens' votes. What are the dynamics of these processes? How can we research them? Are there any historical tendencies that bring us to the current situation? What are the cases and events that characterise the transformation of political communication in the EU or beyond? How do these trends relate to media literacy or the changing ethics of journalism?